

สรุปผลการดำเนินการ
ด้วยการนำสมุนไพรไทยจากธรรมชาติใช้ควบคู่กับการใช้สารเคมีเพื่อใช้สารเคมีให้ลดลง
นวัตกรรม “ ข่า ไทย สมุนไพรไทย ยุง หันห่าง ไม่วางไข่ ”
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโป่ง ร่วมด้วย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยโป่ง
ตามโครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
“ตำบลห้วยโป่งสะอาดปลอดลูกน้ำยุงลาย ชุมชนสุขภาพดี ห่างไกลไข้เลือดออกในชุมชน”

๑.ชื่อผู้จัดทำ

นางสมพร เปี่ยมจิตร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม หน่วยงาน อบต.ห้วยโป่ง
ผู้ร่วมจัดทำผู้รับผิดชอบโครงการ นายอนุสรณ์ เปี่ยมจิตร ตำแหน่งเจ้าพนักงานสาธารณสุข หน่วยงาน
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยโป่ง

๒.ที่มาและความสำคัญ

โรคไข้เลือดออกนับเป็นปัญหาสาธารณสุขไทยตลอดมาเพราะไข้เลือดออกเป็นโรคติดต่อที่สร้างความสูญเสียชีวิตและค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจของประเทศทั้งที่ทุกฝ่ายได้ช่วยกันรณรงค์ป้องกันและควบคุมมาโดยตลอดและได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างทั้งภาครัฐและเอกชนพบว่าปัญหาโรคไข้เลือดออกไม่ได้ลดลงมากนักยังคงเป็นปัญหาสำคัญในระดับประเทศเรื่อยมา สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปัญหาโรคไข้เลือดออกยังคงคุกคามชีวิตประชาชนชาวไทยคือการที่ประชาชนขาด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิษภัยของโรคไข้เลือดออกทำให้ไม่มีการตื่นตัวร่วมกันป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกอันเนื่องจากการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้าน สาธารณสุขยังไม่ครอบคลุมถึงทุกครัวเรือเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนใน การรณรงค์ การ ป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกให้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับองค์การอนามัยโลก แนะนำ ให้นำทราย กำจัดลูกน้ำใส่ในแหล่งน้ำเพื่อกำจัดลูกน้ำ ำยุงเป็นการป้องกันไม่ให้ยุงที่เป็นพาหะนำ โรคหลายชนิดแพร่พันธุ์ได้ แต่จะต้องใช้ในอัตราส่วนที่ถูกต้อง จึงจะการจัดลูกน้ำยุงได้ คือ ทรายอะเบท ๑% ปริมาณ ๑ กรัมในน้ำ ๑๐ ลิตร หรือ ๑๐ กรัม น้ำ ๑๐๐ ลิตร เมื่อใส่น้ำในแหล่งน้ำแล้วจะต้องมีความเข้มข้นที่ ๑ ส่วนในล้านส่วน (ppm) โดยจะ ออกฤทธิ์ทำลายระบบประสาทและการหายใจของลูกน้ำยุงภายใน ๑ ชั่วโมง และคงฤทธิ์อยู่ได้นาน ๓ เดือน ปัจจุบันการดำเนินงานการป้องกันโรคไข้เลือดออกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยโป่ง ได้จัดกิจกรรมการพ่นหมอกควัน และการใส่ทรายอะเบทในการรณรงค์ป้องกันโรคไข้เลือดออกทุก ๆสามเดือน ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลแสนสุข แต่ทรายอะเบทนั้นมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถดำเนินงานป้องกันและ ควบคุมโรคไข้เลือดออกได้ตลอดทั้งปี

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโป่ง ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยโป่งจึงได้จัดการ แก่ปัญหานี้โดยการจัดกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในกลุ่มของ อสม.ซึ่งทำได้ง่ายในวันประชุมทุก ๆ เดือน เพื่อค้นหาวิธีการที่จะนำมาใช้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และได้แนวคิดจากภูมิปัญญา เรื่องของการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน สมุนไพรของไทย ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างเช่น หว้า ข่า มาเป็น ทางเลือกในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกต่อไป

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของข้า ในการป้องกันการวางไข่ของยุง
๒. เพื่อลดอัตราการเกิดโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่
๓. เพื่อเป็นการรณรงค์ให้ประชาชนป้องกันโรคไข้เลือดออก
๔. เพื่อลดความชุกของลูกน้ำ ยุงลาย
๕. เพื่อลดอัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก
๖. เพื่อเน้นให้ชุมชนตระหนักถึงอันตรายของยุงลายและโรคไข้เลือดออก

๕. สมมติฐาน ข้าสามารถป้องกันการวางไข่ของยุงได้

๔. ขอบเขตของการทำโครงการ การจัดทำนวัตกรรมข้าป้องกันยุงวางไข่ได้ทดลองใช้ในพื้นที่ บ้านห้วยโป่ง หมู่ที่ ๑ จำนวน ๒๘๐ หลังคาเรือน

๖. ในช่วงเดือน เมษายน ถึง กันยายน ๒๕๖๕

๗. วิธีการดำเนินการ

๑. ประชุมวางแผนดำเนินงานกับ อสม.และภาคีเครือข่าย
๒. สำรวจแหล่งที่มาของวัตถุดิบ
๓. จัดหาวัสดุ และ สาธิตการนำไปใช้ ให้กับแกนนำที่เกี่ยวข้อง
๔. ออกเผยแพร่ให้ความรู้ แนะนำการใช้ให้กับประชาชนในเขตรับผิดชอบ

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ลดจำนวนการเกิดลูกน้ำได้
๒. อัตราป่วยโรคไข้เลือดออกลดลง
๓. สามารถขยายเครือข่ายไปสู่พื้นที่อื่นๆ
๔. ลดการใช้สารเคมีกำจัดลูกน้ำยุงลายหรือทรายอะเบทในการป้องกันการวางไข่ของยุงลาย

๙. ผลการดำเนินงาน

๑. ประชาชนนำนวัตกรรมข้า ใช้จำนวน ๒๘๕ หลังคาเรือน อัตราความครอบคลุมร้อยละ ๑๐๐
๒. ประสิทธิภาพในการป้องกันยุงวางไข่ได้นาน ๗ วัน
๓. ประชาชนมีความพึงพอใจในด้านความสะดวก ประหยัด และปลอดภัยร้อยละ ๑๐๐

ประโยชน์ของนวัตกรรมข้าป้องกันยุงวางไข่

๑. ลดภาระค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีกำจัดลูกน้ำ ยุงลายหรือทรายอะเบท
- ๒ ข้าเป็นทรัพยากรที่หาได้ในชุมชน
๓. สามารถป้องกันการวางไข่ของยุงได้
๔. เป็นการนำความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านมาปรับใช้ในการป้องกันและควบคุมโรค

๑๐ ผลจากการดำเนินงาน

บ้านห้วยโป่ง หมู่ที่ ๑ ตามนวัตกรรมการที่คิดค้น ทำให้ค่า HI ลดลง ดังตาราง ตารางที่ ๑ แสดงค่า CI และค่า HI ในระหว่างการใช้นวัตกรรม

เดือนที่สำรวจ	จำนวน หลังคา เรือน ทั้งหมด	จำนวน หลังคา เรือนที่ สำรวจ	ภาษาชนมี น้ำขังที่ สำรวจ ทั้งหมด	จำนวน หลังคา เรือนที่พบ ลูกน้ำ	ค่า HI	จำนวนที่พบ ภาษาชนใน พื้นที่วัด (พื้นที่ สาธารณะ)	จำนวน ภาษาชนที่พบ ลูกน้ำในพื้นที่ วัด (พื้นที่ สาธารณะ)	ค่า CI
เมษายน	๒๘๕	๒๘๕	๔๓๕	๒๘	๙.๘๒	๒๒	๘	๓๖.๓๖๓๖
พฤษภาคม	๒๘๕	๒๘๕	๔๕๓	๒๒	๗.๗๒	๑๘	๕	๒๒.๗๒๗๓
มิถุนายน	๒๘๕	๒๘๕	๔๒๑	๒๐	๗.๐๒	๑๖	๒	๙.๐๙๐๙๑
กรกฎาคม	๒๘๕	๒๘๕	๔๕๑	๑๙	๖.๖๗	๑๒	๐	๐
สิงหาคม	๒๘๕	๒๘๕	๔๔๔	๑๒	๔.๒๑	๑๐	๐	๐
กันยายน	๒๘๕	๒๘๕	๔๓๔	๙	๓.๑๖	๘	๐	๐

ปัญหาและอุปสรรค

ความเชื่อถือและการยอมรับในนวัตกรรมข้างป้องกันยุงวางไข่ของชาวบ้าน ยังไม่มียากนัก อาจเนื่องจากว่าความตระหนักในการดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัวที่ไม่ค่อยดีนัก และการ ควบคุมโรค ในปัจจุบันยังมีการใช้สารเคมี เช่น ทราเยอะเบทอยู่ และสมุนไพรยังมีน้อยในหมู่บ้านอื่น ๆ

ข้อจำกัดนวัตกรรม

ขามีอายุการใช้งานสั้นกว่าทรายอะเบทมาก กล่าวคือ ใช้ได้เพียง ๑ สัปดาห์ ดังนั้นต้อง เปลี่ยน ขาทุก ๆ สัปดาห์

ข้อเสนอแนะ

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโป่ง ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลห้วยโป่งมีแผนการประชาสัมพันธ์การใช้นวัตกรรมข้างป้องกันยุงวางไข่ เพื่อเสนอเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการ ดำเนินงานป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกให้ครอบคลุมเขตพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน

นวัตกรรม”ข ข้า”ดีดี“ยุ่ง” หนีห่าง ไม่วางใจ ขั้นตอนและวิธีทำ

อุปกรณ์และวัสดุ

- ๑.หัวข้าแก่
- ๒.ผ้าขาวบางหรือ ผ้าก๊อชปิดแผล
- ๓.เชือกขาวหรือยางรัด
- ๔.กรรไกร
- ๕.มีด
- ๖.เขียง

วิธีทำ

- ๑.จัดหาและเตรียมวัสดุอุปกรณ์
- ๒.ล้างทำความสะอาดหัวข้า และหั่นเป็นแว่นบาง ๆ
- ๓.นำผ้าขาวบางหรือผ้าก๊อชพันแผลมาห่อข้า แล้วใช้เชือกขาวหรือยางรัดมามัดไม่ต้องให้แน่นมาเพื่อจะได้ให้น้ำซึมเข้าได้ง่าย
- ๔.นำห่อข้าที่ได้ ไปใส่ในโถงน้ำใช้ ถังน้ำใช้ที่ต้องการ

กิจกรรมการอบรม

ประชุมวางแผนดำเนินงานกับ อสม. และ ภาศึเครือข่าย

วัดฤทธิชัยที่มีอยู่ในพื้นที่ตำบลห้วยโป่ง

สำรวจแหล่งที่มาของวัดฤทธิชัย

จัดหาวัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่ตำบลห้วยโป่ง

จัดหาวัสดุ

ภาพกิจกรรม

ล้างทำความสะอาดหัวข่า และหั่นเป็นแว่นบางๆ

นำผ้าขาวบางหรือผ้าก๊อชพันแผลมาห่อข้า

แล้วใช้เชือกขาวหรือยางรัดมัดไม่ต้องให้แน่นมากเพื่อจะได้ให้น้ำซึมเข้าได้ง่าย

นำห่อชาที่ได้ ไปใส่ในโถ่งน้ำใช้ ดั่งน้ำใช้ที่ต้องการ

สรุปผลการดำเนินการ
ด้วยการนำสมุนไพรไทยจากธรรมชาติใช้ควบคู่กับการใช้สารเคมีเพื่อใช้สารเคมีให้ลดลง
นวัตกรรม “ ข่า ไทย สมุนไพรจากธรรมชาติ ยุง หนีห่าง ไม่วางไข่ ”
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโป่ง ร่วมด้วย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยโป่ง
ตามโครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก
“ตำบลห้วยโป่งสะอาดปลอดลูกน้ำยุงลาย ชุมชนสุขภาพดี ห่างไกลไข้เลือดออกในชุมชน”

สรรพคุณ ประโยชน์ ที่มากกว่า "เครื่องต้มยำ"

สรรพคุณ ประโยชน์ มากกว่า "เครื่องต้มยำ"

ผู้จัดทำรายงานนวัตกรรมลดการวางไข่ของลูกน้ำยุงลาย

นางสมพร เปี่ยมจิตร

ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม